

Notitie vragen naar aanleiding van gesprek 6 november 2025

- Wijze van meewegen externe bronnen, waaronder toestroom buitenland

Een aantal waterschappen, waaronder Brabantse Delta, heeft aangegeven dat externe bronnen niet ertoe moeten leiden dat een gebied wel of niet aangewezen wordt en dat daar onterecht de opgave bij de landbouw wordt gelegd. Bij het maken van deze opmerking wordt dit niet gerelateerd aan de 65 hydrologische gebieden als opgenomen in het de bronnenanalyse.¹ Bij deze opmerking wordt gekeken naar de landbouwbijdrage op KRW-waterlichaam niveau. De data over de landbouwbijdrage op KRW-waterlichaam niveau zijn niet opgenomen in de landelijke bronnenanalyse. Deze zijn wel informeel door WEnR ter informatie gedeeld met de waterschappen in het traject om de te komen tot de actualisatie van de bronnenanalyse, en ook zijn er voor sommige gebieden regionale bronnenanalyses gedaan die deze data geven op het schaalniveau van KRW-waterlichamen.

Voor de *landbouwbijdrage* wordt als voorgelegd in eerdere nota's en de concept regeling uitgegaan van het schaalniveau van de 65 hydrologische gebieden als geadviseerd in de bronnenanalyse. Op basis van de inventarisatie en analyse van de onzekerheden en doorwerking op de berekende landbouwbijdrage zijn de resultaten redelijk robuust op het ruimtelijke schaalniveau waarbij Nederland is ingedeeld in 65 hydrologische eenheden. Met de resultaten van de bronnenanalyse kan op het niveau van de indeling in 65 hydrologische gebieden redelijk betrouwbaar het aandeel van de verschillende bronnen en dus ook de landbouwbijdrage in de totale stikstof- en fosforbelasting worden bepaald. Als in eerdere nota's en de concept regeling aangegeven wordt aangesloten bij het toetsingskader zoals toegepast voor nv-gebieden en het advies van de CDM hierover², waaronder voor de landbouwbijdrage.

Deze vraag gaat eigenlijk over het schaalniveau waarop wordt gekeken naar de landbouwbijdrage. Ter verduidelijking de berekening voor de twee hydrologische gebieden in het waterschap Brabantse Delta, een waterschap die dit heeft aangekaart. Voor enkele andere hydrologische gebieden in waterschappen die dit niet hebben aangekaart (Rijn en IJssel en Vechtstromen) pakt deze berekening anders uit.

¹ WENR, 'Landelijke bronnenanalyse nutriënten regionale oppervlaktewaterlichamen Kaderrichtlijn Water', 14 juli jl. verstuurd aan de Kamer.
<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2025D33597&did=2025D33597>.

² Daarmee worden voor de landbouwbijdrage de volgende factoren worden meegerekend: actuele en historische bemesting, erfafspoeling en meemesten sloten. In de totale belasting is evenals bij de nv-gebieden gekeken naar de regionale balans, dwz regionale bronnen ten opzichte van de regionale totale belasting. Daarin zijn externe bronnen en de glastuinbouw niet meegenomen. [Advies 'Spoedadviesaanvraag nutriënten-verontreinigde gebieden' | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#).

De data uit de bronnenanalyse:

Stikstofbelasting jaargemiddeld 2017-2022 (ton/jaar)			Uit- en afspoeling landbouwgronden		Uit- en afspoeling	Overige landbouwemissies			Overige punt- en diffuse bronnen						Externe bronnen			Totale
Waterschap	nr.	Naam	Bemesting actueel en historisch	Overige bodembronnen	Natuurgronden	Erf afspoeling	Glastuinbouw	meemesten sloten	RWZI	Industrie	Deposities open water	Riool overstorten	Regenwater riolen	Overige bronnen	Inlaat rijkswater	Toestroom buitenland	Afwenteling bovenstrooms	belasting
Brab. Delta	NL25	Brabantse Delta, Donge	146	100	30	6	5	6	53	6	21	7	23	1	43	0	0	447
Brab. Delta	NL25	Brabantse Delta, zoom en kleigebied	569	357	60	8	22	21	132	33	77	13	20	9	32	0	1226	2578
Brab. Delta	NL25	Brabantse Delta, zuidelijk zandgebied	295	90	57	10	9	13	10	0	14	7	17	1	0	857	0	1380

Voor het hydrologisch gebied Brabantse Delta, zuidelijk zandgebied:

Landbouwbijdrage 295+ erfafspoeling 10 + meemesten sloten 13 = 318.

Ten opzichte van totaal (zonder glastuinbouw) zonder externe bronnen en met externe bronnen: 514 of 1371 is **62% of 23%. Beide hoger dan 19%.**

Voor het hydrologisch gebied Brabantse Delta, zoom en kleigebied:

Landbouwbijdrage 569+ erfafspoeling 8 + meemesten sloten 21 = 598

Ten opzichte van totaal (zonder glastuinbouw) zonder externe bronnen en met externe bronnen: 1298 of 2556 is **46% of 23%. Beide hoger dan 19%.**

Daarbij heeft elke bron een opgave. IenW is met omringende landen in gesprek over de belasting die vanuit het buitenland komt. Daartoe wordt door IenW met de buurlanden gesproken over de grensoverschrijdende belasting en het handelingsperspectief aan weerszijden van de grens. Inzet is om bovenstroomse belasting te verminderen zodat de doelen van de KRW gehaald kunnen worden.

Voor een bepaald KRW-waterlichaam, zoals ingestoken door sommige waterschappen, pakt deze berekening anders uit. Dan is de lokale / kleinere vracht van een bepaald toestroomgebied (en niet de opgetelde vracht van verschillende toestroomgebieden tot één hydrologisch gebied) relatief lager zijn ten opzichte van de grote vracht uit het buitenland (die via een bepaalde beek loopt). Voor de aandachtsgebieden is niet voor deze aanpak gekozen, omdat op basis van de cijfers op dit niveau onvoldoende betrouwbare uitspraken gedaan kunnen worden (zie hierboven). Daarmee kun je met onvoldoende zekerheid op dit kleine schaalniveau stellen dat er wel of niet sprake is van overschrijding van de 19% landbouwbijdrage.

Daarnaast ook opgemerkt dat in deze grensregio's in Zuid-Nederland, de zuidelijke zandgronden (zandgronden in provincies Brabant en Limburg) in de ontwerp wijzigingsregeling gebruiksnormen zijn uitgezonderd van de korting voor aandachtsgebieden.

Concluderend:

- Uitgaande van de afgesproken uitgangspunten, waaronder de hantering van 65 hydrologische eenheden voor de vaststelling van de landbouwbijdrage, maakt het in de gebieden niet uit of de buitenlandbelasting wel of niet is meegenomen (blijft boven 19%).
- Doordat de aanwijzing van aandachtsgebieden is gekoppeld aan een maatregel (verlaging stikstofgebruiksnormen) moet met voldoende zekerheid een uitspraak kunnen worden gedaan over het wel of niet overschrijden van de 19%. Daarom het niveau van 65 hydrologische eenheden, wat een verbetering is ten opzichte van het schaalniveau gehanteerd voor de aanwijzing van nutriënten verontreinigde gebieden (21 waterschappen).
- Gebruikte waterkwaliteitsdata voor het bepalen van de toestand van KRW-waterlichamen voor aanwijzing aandachtsgebieden

Voor de aanwijzing van aandachtsgebieden is in de eerdere nota die 18 augustus is besproken, aangegeven dat geadviseerd wordt om het zesjarig gemiddelde (jaren 2019-2024) te hanteren voor de waterkwaliteitscijfers voor nutriënten conform het CDM-advies. In navolging daarvan zijn op basis van de waterkwaliteitscijfers die 11 september beschikbaar werden (inclusief waterkwaliteitscijfers van het jaar 2024), kaarten gemaakt door WENR en is dit zo opgenomen in de concept regeling.

De reden voor het hanteren van een 6 jarig gemiddelde is dat zo weersinvloeden worden uitgemiddeld. Weersinvloeden kunnen een groot effect hebben op de nutriënten in het oppervlaktewater. Kijken naar een kortere reeks jaren of een individueel jaar kan negatieve en positieve uitkomsten hebben. Ook wordt hiermee een meer robuuste uitkomst verkregen, en kan dit niet elk jaar anders zijn (wat meer kan spelen bij een gemiddelde van drie jaar). Het hanteren van een gemiddelde van drie jaar zou waarschijnlijk op landelijk niveau leiden tot kleine verschuivingen beide kanten op (sommige gebieden slechter, sommige beter).

Daarbij opgemerkt dat voor het oppervlaktewater natte en droge jaren per gebied een ander effect kunnen hebben. Een nat jaar kan in een gebied een positief effect hebben, maar ook een droog jaar kan in sommige gebieden een positief effect kunnen, omdat gebiedsvreemd water met weinig nutriënten wordt ingelaten. Bij grondwater is de relatie met natte jaren met gunstigere grondwaterkwaliteitscijfers sterker.